

СТРУКТУРА І ДИНАМІКА КРИМІНАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

Олег СИНЕОКИЙ

Copyright © 2007

Постановка суспільної проблеми. Соціально поведінку, яка не відповідає нормі, більшість членів суспільства розглядають як негожу і неприпустиму, називають *девіантною* [3, с. 339]. Кримінологія, визначаючи статево негативну поведінку особи, диференціює її за різними понятійно-категоріальними схемами. Це знаходить відображення у таких поняттях, як *антисуспільна, аморальна, протиправна, девіантна, антисоціальна* і, врешті-решт, *злочинна (кримінальна)* види та форми поведінки. У пропонованій статті зосереджується увага на розгляді форм сексуальної поведінки, котра має різні назви: а) девіантна, б) перекручена, в) така, котра відхиляється, або г) аномальна, тобто в якій обов'язковим компонентом є застосування насильства [див. 17; 20]. При всьому різноманітті підходів до вивчення девіантної сексуальної поведінки окрема група осіб з аномаліями сексуальних потягів як спеціальний об'єкт кримінологічного дослідження не виділялась.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Підвищена складність проблеми, а також потреба вдосконалення відомих і пошук нових дослідницьких підходів з протидії цим злочинам, і визначили вибір теми статті, у якій далі розвивається обстоюваний нами концептуальний підхід до вивчення генезису дозлочинної мотивації як еволюції власне кримінальної поведінки, котра керується особою [див. 16; 18]. Проблема глибинно-психологічних витоків сексуальної агресивності досі не була предметом спеціальних досліджень, тим більше в контексті наукової школи кримінології – вітчизняної та зарубіжної, майже

відсутні відомості про зумовлення таких насильницьких проявів подвійним спричиненням сексуального генезу індивідуально-особистісними та ситуаційними чинниками. Останнє й визначає новаційність дискурсу, в якому досліджувався не лише сам процес сексуальної агресії і насильства, а потенційні витoki і тенденції формування агресивної поведінки [див. 17; 19; 20]. Тому актуальність подальшого наукового опрацювання психології сексуального злочинця у кримінологічній доктрині залежить від змін у соціальній свідомості і відображає окремі прогалини у розробленості феномена нетипового сексуального насильства та його детермінації в сучасному житті.

Формулювання цілей статті (постановка проблеми). В концентрованому вигляді зроблена спроба розкрити психологічні проблеми внутрішнього конфлікту у формуванні мотивації девіантних форм статевої поведінки особи, які призводять до вчинення сексуальних насильницьких злочинів, і провести системний аналіз окремих складових самого процесу такої мотивації.

Методологічні засади наукового пошуку та емпіричний базис. Дослідження проводилося в три етапи. Так, на першому етапі (1999–2001 роки), за спеціально розробленою анкетною, проаналізовані матеріали 75 кримінальних справ за статтями 93, 94, 117, 118, 122 КК 1960 року та 186 матеріалів про відмову в порушенні кримінальної справи. Узагальнені відкриті державні статистичні дані, вибіркові закордонні статистичні відомості, емпіричний матеріал з досвіду судово-прокурорської практики автора (1991–2001 роки). На другому етапі (2002–2003 роки) розроблені методологічні засади, за якими систематизовано нау-

кові, аналітичні та статистичні дані. На третьому етапі (2004–2006) продовжено вивчення кримінальних справ за статтями 115, 152, 153 КК 2001 року з розширенням географії і додатково узагальнено 40 справ про умисні вбивства, які були вчинені на сексуальному підґрунті, 120 – зґвалтування, 35 – насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом (2002–2005 роки). Таким чином, протягом семи років емпіричний базис нараховував 270 кримінальних справ про сексуальні злочини різних видів з різних регіонів України (чотири області).

У 2004 році автором проведено анкетування різних соціальних груп молоді (120 жінок і 55 чоловіків) на предмет з'ясування поглядів щодо запобігання вчиненню насильницьких сексуальних злочинів та їхньої профілактики. З метою підвищення науковості результатів через рік проведено додаткове опитування інших осіб, але з тих самих соціальних категорій громадян. На завершальній фазі (2005–2006 роки) окремі частини дослідження впроваджені у практичну – правоохоронну і навчальну – діяльність.

Ключові слова: мотивація, насильницька злочинність на сексуальному підґрунті, девіації психосексуального розвитку, сексуальні перверзії.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. До сексуальних девіацій відносять відхилення від прийнятих форм сексуальних відношень, котрі не вважаються патологічним. Вкажемо на відмінність останніх від сексуальних перверзій, тобто стійких патологічних перекохань сексуального потягу, котрі стосуються як об'єкта спрямованості, так і способу задоволення [10, с. 557]. Тому зовнішньому контролю може підлягати не інстинкт, а спосіб його реалізації. Кримінологічне значення мають винятково примусові парафілії, до яких зарубіжні дослідники відносять такі: а) ексгібіціонізм; б) непристойні дзвінки по телефону; в) вуайеризм (тобто одержання сексуального задоволення від спостереження за сексуальною активністю незнайомих людей, без згоди на це останніх) [13, с. 237]. У наведеній класифікації викликає здивування те, що сексуальний садизм як засіб досягнення сексуального збудження шляхом заподіяння фізичного чи морального болю віднесений Р. Круксом і К. Бауером до непримусових парафілій

[13, с. 398]. Судова психіатрія ототожнює термін “статеві перекохання” з термінами “сексуальні відхилення, аномалії, перверзії, парафілії”, стисло розкриваючи їх зміст у патологічному порушенні статевого потягу чи засобів його задоволення [24, с. 157]. Не заглиблюючись у дискусію щодо природності сексуальної норми, зазначимо, що неприродні статеві зносини або інші сексуальні дії мають обов'язково супроводжуватися фізичним насильством чи погрозою його застосування, або ж учиняються з використанням безпорадного стану потерпілої особи. Ці злочини мають вигляд: 1) неприродних статевих зносин чоловіка з жінкою; 2) мужолозтва, тобто педерастії чи іншого виду чоловічого гомосексуалізму; 3) лесбійства – статевих зносин жінки з жінкою; 4) інших сексуальних дій, спрямованих на задоволення статевої пристрасті (наприклад, примушування потерпілої до мастурбації пеніса).

Загалом насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом може бути вчинено: а) особою протилежної статі ротом або анальним отвором; тут не має значення те, яку статевою роль виконує суб'єкт: задоволення статевої пристрасті через свій рот або свій анальний отвір чи задоволення пристрасті через будь-які органи і частини тіла, крім справжніх статевих органів потерпілого; б) особою жіночої статі – насильницьке лесбійство; в) особою чоловічої статі – насильницьке мужолозтво. Наголосимо обов'язковість таких умов, як застосування фізичного насильства, погрози і використання безпорадного стану потерпілої особи. О. Крючкова пропонує ввести нове поняття, – “сексуальне проникнення”, під яким треба розуміти дію гомо- або гетеросексуального характеру, спрямовану на проникнення в тіло особи через природні отвори, шляхом поєднання частин тіла, штучних приладів з частинами тіла, але за умови, що у контакті присутні статеві органи, хоча б однієї людини [14, с. 40]. У цьому разі, “неприродність” статевих відносин характеризує всі девіації, крім нормальних статевих зносин між чоловіком та жінкою, тобто охоплює усі насильницькі дії (за винятком зґвалтування), котрі забезпечують задоволення статевої пристрасті.

Одним із видів сексуального насильства, що може мати кримінологічне значення, є педофілія. А. Бейкер і С. Дункан дають таку дефініцію сексуального зловживання дітьми: “Це – залучення дорослим у сексуальні відносини (оральні, вагінальні, петтінгові, анальні)

незрілої дитини чи підлітка” [25]. Зарубіжні автори, у рамках “child sexual abuse”, виділяють внутрішньосімейне (інцест) і позасімейне (педофілія) насильство [26]. М. Глассер визначає інцест як будь-яку сексуальну дію, котра вчинена поміж членами родини [27]. На думку Дж. Монея, педофілія належить до хронофілій, що, своєю чергою, є частиною широкого поняття парафілій і пов’язана з бажаністю і/чи вибірковістю типів сексуального об’єкта [28]. К. Імелінський обґрунтовує педофілію як сексуальне відхилення, котре виявляється у прагненні до сексуальних дій з дітьми, відзначаючи при цьому, що стаття тут не має особливого значення, оскільки тіло дитини є сексуальним стимулом подібним фетишу. Вчений виокремлює “партенофілію” як сексуальний потяг до дівчаток-підлітків [8, с. 245]. А. Ткаченко намагається уточнити поняття педофілії, під яким пропонує вважати нахили до сексуальних контактів з дітьми будь-якої статі, а терміном “німфофілія” визначати сексуальні нахили чоловіків стосовно незрілих дівчаток [1, с. 72]. Сексологи С. Жабокрицький та А. Чуприков зауважують, що у жінок педофілія спостерігається значно рідше, ніж у чоловіків [6, с. 112].

Сучасна українська кримінально-правова доктрина визнає, що сексуальні девіації, залежно від обставин, охоплюються статтями 152 ч. 3 і 4, 153 ч. 2 і 3, 155 і 156 КК України [11]. А при класифікації сексуальних дій стосовно неповнолітніх ця типологія чітко не обґрунтована. До істинних перверзій відносять випадки, коли перевернутий спосіб задоволення потягу є єдино прийнятним або найкращим. А при хибних перверзіях перевернутий спосіб застосовується тільки в окремо визначених ситуаціях, наприклад, коли нормальні статеві зносини неможливі за об’єктивними причинами. Таким чином, перверзний шлях являє собою більш суттєву загрозу, оскільки постає як єдино можливий щодо задоволення сексуального потягу. Один із факторів, який сприяє формуванню гнітючих для більшості сексуальних девіацій і перверзій пов’язаний із гіперсексуальністю, суть якої полягає у значному підвищенні цінності сексуального життя для людини поряд з витісненням у неї інших вартостей. У випадку девіацій гіперсексуальна поведінка стає не тільки засобом досягнення задоволення, а й самоціллю. Водночас протилежною до гіперсексуальності є асексуальна девіантна поведінка, за якої особа

знижує значущість і цінність сексуального життя взагалі [10, с. 559–560]. Очевидно, що остання не становить реальної загрози, але може викликати небезпеку за іншими причинами (помста за свою асексуальність з різних причин та ін.).

Статева поведінка – це комплекс складних фізіологічних, психологічних та поведінкових реакцій, які пов’язані зі статевою функцією [4, с. 89]. Сексуальна формула – характеристика індивідуальних особливостей статевого життя, котра здійснена на основі відповідей обстежуваного суб’єкта з анкети; має вигляд послідовності чисел (балів), у які ці відповіді переводять за допомогою спеціальних сіток; у зв’язку з цим розрізняють чоловічу та жіночу сексуальні формули [21, с. 587]. Порушення психосексуальної орієнтації за об’єктом спостерігаються в ексгібіціоністів, за віком – у педофілів, ефебофілів і геронтофілів, бісексуальна орієнтація – у гвалтівників і в деяких ексгібіціоністів, гомосексуальна орієнтація – у гомосексуалів з педофілією й ефебофілією [2, с. 17–18]. Існують такі типи інвертованих особистостей: 1) абсолютно інвертовані (їхній сексуальний об’єкт тільки однієї з ними статі); 2) амфіногенно інвертовані (психосексуальні гермафродити, бісексуали), їхній сексуальний об’єкт може бути як однакової статі, так і іншої; 3) випадково інвертовані.

Окремо зауважимо, що спрямованість статевого прагнення пов’язана з кількома рівнями формування статі людини, які залежать від таких факторів: а) генетичного – від наявності пари статевих хромосом (XX або XY); б) гонадного – від дії статевих залоз, які утворюють відповідні гамети (яєчники або сім’яники); в) гормонального – від утворення та співвідношення у крові статевих гормонів (естрогенів чи андрогенів); г) морфологічного – від анатомічної побудови окремих органів і частин тіла (виразність первинних і вторинних статевих ознак); д) психологічного – від виховання та розуміння самою людиною у її оточенні своєї приналежності до певної статі [4, с. 92].

Для детального з’ясування кримінологічного змісту нетипових статевих злочинів систематизуємо загальне коло відомих сексуальних девіацій у трьох напрямках: 1) відхилення стосовно об’єктів статевого потягу (гомосексуалізм – мужолозтво і лесбійство, транссексуалізм, фетишизм, трансвестизм, педофілія, ефебофілія, геронтофілія, зоофілія, німфоманія, сатириазис, сексуальна піроманія та ін.); 2)

відхилення у засобах реалізації статевого потягу (садизм, мазохізм, некрофілія, ексгібіціонізм, вуайєризм, триолізм та ін.); 3) нетипові відхилення у соціально-статевій поведінці (жіноча і чоловіча проституція, патологічні форми ревностів та ін.). Встановлено, що нетипові статеві злочини вчиняються залежно від девіацій психосексуального розвитку: а) лесбійанство (жіночий гомосексуалізм); б) педерастія (анальний гомосексуальний коїтус); в) ефебофілія (сексуальний контакт між чоловіком і підлітком); г) уранізм (чоловічий гомосексуалізм); д) корофілія (сексуальний контакт дорослої жінки і дівчинки-підлітка). У такий спосіб класифікуємо нетипові статеві злочини за видами девіацій: 1) при порушенні статевої поведінки у формі патологічної гіперрольової поведінки – сексуальний садизм, убивство; 2) при порушенні психосексуальної орієнтації: а) за об'єктом – ексгібіціонізм; б) за віком – педофілія, ефебофілія, геронтофілія; в) за статевою приналежністю – гомосексуалізм із педофілією або ефебофілією.

Більшість нетипових сексуальних злочинців виявляються гетеросексуалами, тоді як їхні жертви, на що вказує А. Свядош, можуть бути як гомосексуально, так і бісексуально зорієнтовані [15, с. 94]. Злочинців, котрі вчиняють педофільні дії, класифікують за групами: 1) особи молодого віку, які вчинили педофільні дії під впливом алкоголю за відсутності сексуальних відхилень; 2) особи різних вікових категорій, котрі вступили в інтимний зв'язок з 13–16-літніми на основі почуттів і за добровільною згодою; 3) особи, які здійснили педофільні дії стосовно близьких родичів; 4) особи літнього віку, в котрих наявний психоорганічний синдром; 5) особи, які страждають сексуальними перверзіями у формі педофільії.

Однією з вікових особливостей сексуальної злочинності є поширення таких злочинів у віці 50–60 років. Останні здебільшого характеризуються низкою педофільних чи розпусних дій. Зазначений віковий сплеск зумовлений посиленням еротичних потреб перед їхнім зникненням, що відбувається поряд зі зниженням сексуальних можливостей і, відповідно, утрудненням традиційних статевих контактів. Сексологи зазначають, що це пов'язано також з інволюційними змінами у центральній нервовій системі і зниженням морально-етичних настановлень [5, с. 153].

Так, припускають, що це може бути відлунням афродізіоманії, тобто хворобливої фіксації психіки на пошуках засобів, здатних пробудити сексуальні можливості, котрі знижуються [22, с. 9].

Гомосексуальне насильство найчастіше зустрічається у закритих установах, якими насамперед є місця позбавлення волі. Д. Ісаєв наводить дані, що від 3 до 10% ув'язнених піддаються сексуальному насильству [9, с. 351]. Закордонні дослідники наводять дані, згідно з якими близько 3% чоловіків у цілому піддавалися сексуальним нападам [13, с. 452]. Правові заходи впливу на осіб, котрі виявляють схильність до сексуальних перверсій, у тому числі із застосуванням насильства при відбуванні покарання, у кримінальному і кримінально-виконавчому законодавстві України не передбачені [12, с. 45]. На відміну від українського законодавства, мужолозтво і лесбійанство в колонії, на підставі статті 116 ч. 1 КВК РФ, визнається злісним порушенням установленого порядку відбування покарання засудженими до позбавлення волі (стаття 115 ч. 1 п. “г”, “д”, “е”, ч. 2 і 3 КВК РФ) [18, с. 257]. Тому вважаємо, що стаття 107 КВК України варто доповнити частиною 5, де окремо зазначити, що саме є порушенням трудової дисципліни і суспільного порядку при виконанні покарань у вигляді позбавлення чи обмеження волі: *“Під порушенням суспільного порядку треба розуміти вчинення діяння, котре грубо порушує правила людського гуртожитку, що виражає явну неповагу до суспільства і вчинено з винятковим цинізмом, а саме: мужолозтво, лесбійанство, інші сексуальні перверсії, вчинені у присутності інших осіб”* і введення в КК України норм щодо відповідальності за сексуальні перверзії засуджених, причому й ненасильницькі, як такі, що зазіхають на суспільну моральність і режим виконання покарань: *“Статевий ексцес засудженого, котрий полягає у згвалтуванні, мужолозтві, лесбійанстві, іншій сексуальній перверзії чи систематичному занятті проституцією, а також режим виконання карних покарань, – карається ...”*.

Відтак пропонуємо загальний масив нетипових сексуальних злочинців класифікувати на дві групи: 1) особи, котрі вчинили насильницькі сексуальні злочини під впливом тимчасового імпульсу або вдалися до іншого нетипового для цієї людини у повсякденному

житті та в минулому контакту за збігом обставин, для яких злочин – трагічна випадковість, раптове зниження усвідомлюваності та керованості своїми діями; їм не властиві повторність чи сукупність насильницьких сексуальних злочинів; 2) особи, які вчинили насильницький (нетиповий) сексуальний злочин з прямим умислом, котрий був спрямований власне на скоєння такого злочину; для них це складова способу життя, закономірний наслідок криміногенної спрямованості особистості; для нього характерні повторність і сукупність насильницьких учинків-злочинів.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Аналіз мотивації дає змогу віднайти взаємозв'язки між першопочатковими умовами виникнення сексуальної агресії та розвитком наступних тенденцій сексуальних перверсій, де обов'язковим компонентом є використання насильства, що уможливорює пошук заходів щодо психокорекції нетипових сексуальних злочинців. Оскільки мотиваційний фактор активізує функцію прогнозування, то його розуміння видається надзвичайно важливим у контексті розв'язання проблеми упередження та профілактики агресії, котра виявляється у насильницьких сексуальних перверзіях.

Розглядаючи мотивацію як динамічний процес формування мотиву [7, с. 67], зазначимо, що насильницький злочин, який учинено на сексуальному підґрунті, може бути цілком спричинений несвідомими психічними установками, які так і не дійшли до свідомості злочинця. Тому такі динамічні процеси, котрі зумовлені взаємодією потреб, їх суб'єктивною значущістю для даної особи, криміногенною ситуацією й оцінкою нею того, якою мірою досягнення висунутих цілей у конкретній ситуації дозволить задовольнити цю потребу, і становлять у формуванні мотивації сексуального злочину центральну вісь.

При розкритті змісту змішаних потягів та полімотивації виявлені особливості підкорення агресивності особи його лібідним (глибинним) потягам, які і є домінантою злочинної поведінки. Отже, як ми вище докладно структурували, мотивація девіантної форми поведінки особи, що призводить до сексуальних злочинів, – це системоутворювальний інтегральний внутрішній процес, який містить у різному співвідношенні глибиннопсихологічні, соціальнопсихологічні, соціокультурні та кримінально-правові детермінанти, і формує в особи де-

структивну соціальну матрицю з приводу засобів реалізації сексуальних мотивів, де біофізіологічні важелі виступають їх мікросоціальним реалізатором і виштовхують ці девіантні потреби у довкілля, а соціально-правові – формулюють нормативне визначення девіантності, наступним етапом чого є окреслення кримінальної заборони, межі котрої віддзеркалюють систему соціальних поглядів у певний історичний період.

Системне викладення та узагальнення особливостей такого підкорення відбувається у тих випадках, коли джерела мотивації сексуального злочину знаходяться в соціальному довкіллі, тобто коли безпосередньою спонукальною силою злочину є сама мотивація й особливо нагальна потреба, яка трансформується в конкретний мотив і предметну мету (сексуальна потреба – сексуальне спонукання).

У осіб, які вчинили насильницькі сексуальні злочини, регулятивна функція їх мотивації залежна від спонукання і вибору мети. Тому кримінальний характер мотивації найчастіше відбувається на стадії формування мотиву чи цілеутворення, а на стадії вибору шляхів досягнення мети суб'єкт остаточно визначає можливості вчинення сексуального злочину. При цьому контролююча функція мотивації сексуального насильства набуває особливого значення на останніх етапах мотиваційного циклу. Несприятливий довкілленевий контекст спричинює кримінальну поведінку в осіб, серед яких багато тих, кому властиві сексуальні дисгармонії. Останні являють собою патологічну спрямованість сексуального потягу і конкретизуються у перекручуванні форм його реалізації, де у різних категорій злочинців є різний рівень співвідношення таких факторів.

Умовно нетипові сексуальні насильницькі злочини мають складну полімотиваційну структуру: 1) девіантна сексуальність може сама собою охоплювати елементи насильства, а може мати зовнішній вигляд ненасильницьких дій, але власне досягнення наслідків реально лише з використанням фізичної сили (насильства); 2) можливість отримання сексуального задоволення тільки при вчиненні певних насильницьких дій. Загалом усі нетипові сексуальні злочини полімотивовані, а типові можуть бути як такими (причому в різному співвідношенні), так і генеруватися винятково сексуальною мотивацією.

Розвиток мотиву як системоутворювального чинника поведінки можливий за внутрішніх

умов, коли він спонукає до заборонених суспільством і правом виявів сексуальної поведінки, її спрямовує і зорганізовує, є основою прийняття рішення суб'єктом конфліктної взаємодії вчиняти чи не вчиняти статевий злочин, тобто розмірковувати чи нехтувати проблемністю. Зміни, які виникають у результаті повторного досвіду сексуальної нетиповості спричиняють девіантну поведінку, котра постає у двох взаємопов'язаних аспектах: а) як засіб з досягнення сексуальної мети (насильство) і б) як складова самої сексуальної мети (девіантність), що є головною спонукою до вчинення сексуальних злочинів.

Соціальний контекст відіграє визначальну роль у формуванні девіантної сексуальності, причому як у звичайних осіб, так і при сексуальних патологіях геннобіологічного походження (*рис. 1*). Враховуючи те, що генетичні відмінності значуще впливають на формування схильності до агресивної сексуальної поведінки, у подальшому, коли індивідуальна генетична діагностика стане доступною, такі дані можна буде використовувати у кримінологічних дослідженнях задля оцінки індивідуальної реактивності на різні впливи мікро- і макросоціуму, котрі спонукають чи провокують сексуальну агресію, а відтак і здійснювати профілактику як умовно звичайних, так і нетипових сексуальних злочинів.

Отож, визначимо мотивацію девіантної форми поведінки особи, яка призводить до сексуальних злочинів, як системоутворювальний інтегральний внутрішній процес, котрий містить у різному співвідношенні глибинно психологічні, соціально-психологічні, соціокультурні та кримінально-правові детермінанти і формує в такої особи деструктивну соціальну матрицю засобів реалізації сексуальних мотивів, де біофізіологічні важелі генерують перевагу сексуальних порверзій, соціально-психологічні є їхнім мікросоціальним реалізатором і виштовхують ці перверзні потреби назовні, а соціально-правові – формулюють нормативне визначення девіантності, наступним етапом чого є окреслення кримінальної заборони, межі якої відображають систему соціальних поглядів у певний історичний період розвитку суспільства та держави (*рис. 2*).

Кримінологічне пояснення такого феномена як мотивація сексуальної агресії є лише одним з напрямків його розуміння. На нашу думку,

за сучасних умов саме кримінологічний підхід стає найбільш продуктивним. Тому зміна підходу у визначенні сексуальної насильницької злочинності детермінує також зміну й погляду на визначення місця кримінології у системі наук, розширюючи її межі. Так, дослідження мозкових механізмів суб'єктивних процесів і станів, зокрема особи сексуального злочинця, є міждисциплінарним завданням. Звідси доречно кримінологами глибше вивчати психологію, психофізіологію, патопсихологію та загальну сексологію з практичного погляду, а також об'єднувати зусилля кримінологів з медиками та психологами. Такий шлях можливий як у практичному впливі на феномен сексуального насильства, так і в підході до багатьох базових понять кримінологічної науки, так і суто у галузі кримінальної психології.

1. Аномальное сексуальное поведение / Под ред. А.А. Ткаченко и Г.Е. Введенского. – СПб.: Изд-во “Юридический центр Пресс”, 2003. – 657 с.

2. Бедь В.В. Юридична психологія: Нав. пос. – К.: “Каравела”; Львів: “Новий світ-2000”, “Магнолія плюс”, 2003. – 376 с.

3. Волков Ю.Г. Социология. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 576 с.

4. Грибан В.Г. Валеология. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 256 с.

5. Горпинченко И.И. Геронтологическая сексопатология. – Киев: Здоровье, 1991. – 165 с.

6. Жабокрицький С.В., Чуприков А.П. Судова психіатрія: Навч. пос. – К.: МАУП, 2004. – 176 с.

7. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2006. – 512 с.

8. Имелинский К. Сексология и сексопатология / Пер. с польск. – М.: Медицина, 1986. – 388 с.

9. Исаев Д.Д. Иллюстративная энциклопедия сексуальности. – СПб.: Продолжение жизни, 2002. – 568 с.

10. Клиническая психология / Уч. под ред. проф. Б.Д. Карвасарского. – Изд. 2-е. – СПб.: Питер, 2006. – 960 с.

11. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Х.: ТОВ “Одісей”, 2004. – 1152 с.

12. Кримінально-виконавчий кодекс України // Збірник нормативно-правових актів з курсу “Кримінально-виконавче право України” / Укладач С.В. Дьоменко. – Запоріжжя: ЗНУ, 2005. – С. 3–76.

13. Крукс Р., Баур К. Сексуальность (Проект “Психологическая энциклопедия”) / Пер. с англ. О. Исаковой, А. Кулакова, Н. Миронова и др. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2005. – 480 с.

14. Крючкова О. Задоволення статевої пристрасі неприродним способом: Проблеми питання кваліфікації // Вісник прокуратури. – К., 2003. – № 10 (28). – С. 39–42.

15. Свядощ А.М. Женская сексопатология. – Кишинев: Штиинца, 1991. – 180 с.

16. Синьокій О. Мотивація внутрішнього конфлікту сексуального злочинця // Психологія і суспільство. – 2005. – №1. – С. 99–103.

17. Синьокій О. Поняття і зміст насильницьких злочинів, які вчиняються на сексуальному підґрунті: системний аналіз проблеми // Психологія і суспільство. – 2006. – №2. – С. 141–147.

18. Синьокій О. Психологічні проблеми генезису мотивації сексуальної агресії // Психологія і суспільство. – 2005. – №2. – С. 130–135.

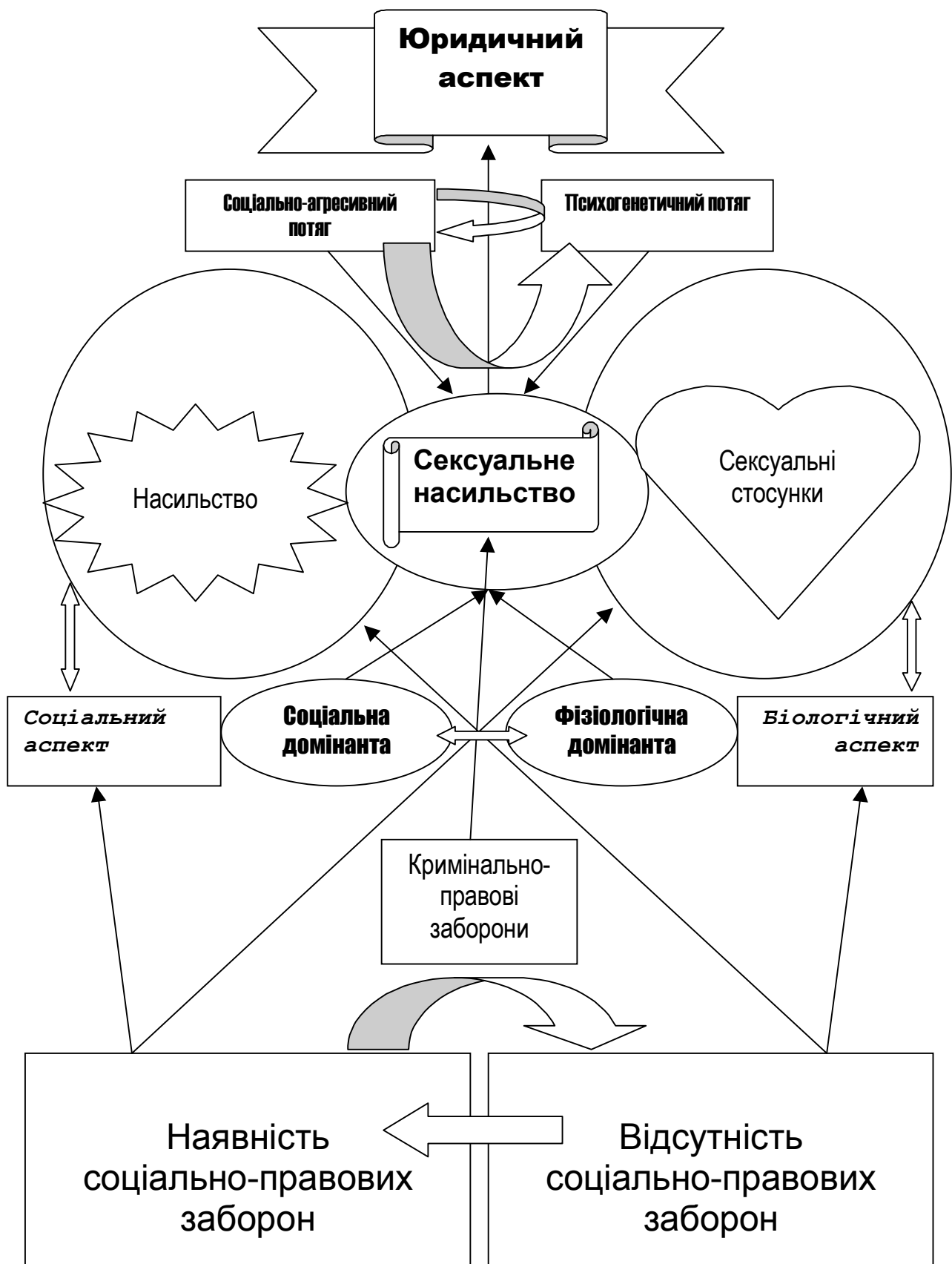

Рис. 1.
Соціальна структура соціального насильства

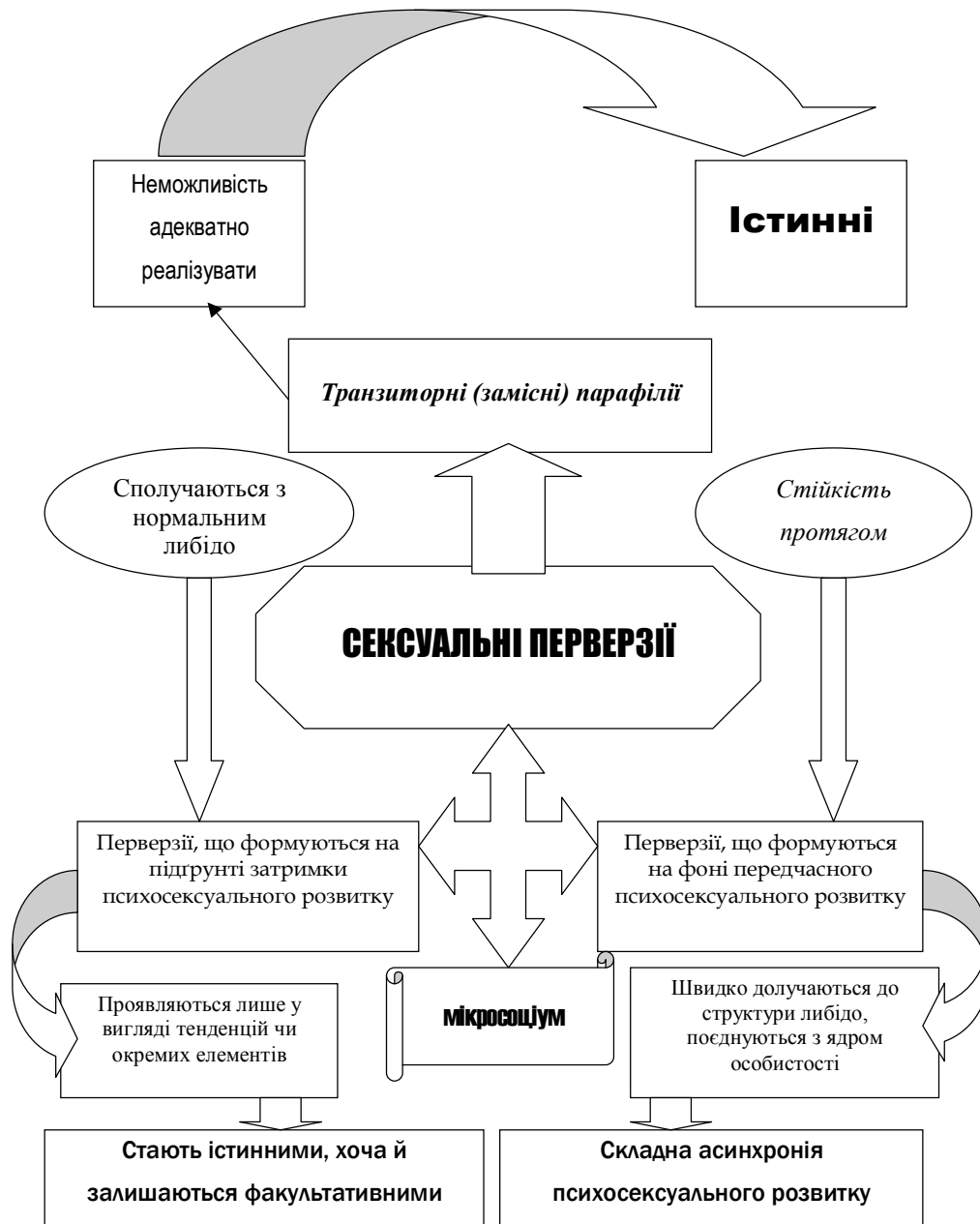

Рис. 2.
Психосоціальна матриця сексуальних перверзій

19. Синьокий О. Соціально-психологічне спричинення правового конфлікту особи сексуального насильника // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 121–126.

20. Синьокий О. Соціокультурна матриця норм сексуальної поведінки як джерело формування правових засад // Психологія і суспільство. – 2006. – №4. – С. 86–91.

21. Сексологія: Енциклопедический справочник по сексологии и смежным областям. – Минск: “Беларусск. энцикл.”, 1993. – 851 с.

22. Справочник по сексологии, сексопатологии и андрологии. – К.: Здоровье, 1994. – 240 с.

23. Старков О.В. Криминопенология: Уч. пос. – М.: Издательство “Экзамен”, 2004. – 480 с.

24. Судебная психиатрия: Словарь-справочник / Авт.–сост. Н.М. Жариков, Г.В. Морозов, Д.Ф. Хритинин. – М.: Изд-во

НОРМА (Изд. группа НОРМА – ИНФРА-М), 2000. – 272 с.

25. Baker A.W., Duncan S.P. Child sexual abuse a study of prevalence in Great Britain // Child Abuse and Neglect. – 1985. – Vol. 9. – P. 457–467.

26. Glaser M., Kolvin I., Campbell D., Glasser A., Farrelly S. Cycle of child sexual abuse: links between being a victim and becoming a perpetrator // British Journal of Psychiatry. – 2001. – Vol. 179. – P. 482–494.

27. Glasser M. Psychodynamic aspects of paedophilia // Psychoanalytic Psychotherapy. – 1988. – Vol. 3. – P. 123–133.

28. Money J. Pedophilia: A Specific Instance of New Philism Theory as Applied to Paraphilic Lovemaps // Pedophilia: Biosocial Dimensions. – Springer-Verlag, 1990. – P. 445–463.